

2025Z19613

Vragen van de leden **Hirsch** en **Van der Lee** (beiden GroenLinks-PvdA) en **Teunissen** (PvdD) aan de Minister van Financiën en de Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken over de berichten «*Omstreden gasproject in Mozambique herstart met Nederlandse rol*»¹ en het artikel «*VVD-minister verhulde steun voor graven in beschermd koraalgebied*» (ingezonden 11 november 2025).

Vraag 1

Bent u op de hoogte van het artikel «*Omstreden gasproject in Mozambique herstart met Nederlandse rol*»¹ en het artikel «*VVD-minister verhulde steun voor graven in beschermd koraalgebied*»?²

Vraag 2

Wat is uw reactie op de belangrijkste conclusies uit deze artikelen?

Vraag 3

Bent u op de hoogte van de recente toename van geweld in Cabo Delgado, inclusief rond Palma, en van het feit dat het projectgebied («Fort Afungi») door TotalEnergies hermetisch is afgesloten en enkel via lucht en water toegankelijk is?^{3, 4} Is dit in lijn met gemaakte afspraken met Atradius DSB?

Vraag 4

Hoe beoordeelt u de kwetsbaarheid van burgers in de omliggende gebieden wanneer de militaire inzet primair gericht lijkt op de bescherming van het project zelf?

¹ NOS, 15 oktober 2025; Omstreden gasproject in Mozambique herstart met Nederlandse rol

² Follow the Money, 16 oktober 2025; VVD-minister verhulde steun voor graven in bedreigd koraalgebied – Follow the Money – Platform voor onderzoeksjournalistiek

³ <https://moz24h.co.mz/governador-pede-calma-no-meio-de-balas-e-catanadas/>;
<https://clubofmozambique.com/news/mozambique-insurgents-getting-bolder-eight-years-after-first-attack-joao-feijo-293042/>;

⁴ https://university.open.ac.uk/technology/mozambique/sites/www.open.ac.uk.technology.mozambique/files/Mozambique_649-16July25_Gas-companies-demand-Afungi-fortress.pdf;

Vraag 5

Zijn er (onafhankelijke) onderzoeken ingesteld naar meldingen van aanvallen op burgers of vissers door marineschepen in de nabijheid van het projectgebied, en wat is de status van het onafhankelijk onderzoek naar het geweld dat volgde op de aanvallen in Palma in 2021?

Vraag 6

Over welke mechanismen beschikt Atradius DSB om de gevolgen van het project voor conflict-dynamieken en veiligheid van burgers te monitoren (driver-analyse)? En hoe analyseert Van Oord haar eigen rol in dit verband?

Vraag 7

Acht u het verantwoord dat Nederlandse bedrijven, deels met publieke dekking, doorgaan met werkzaamheden als baggeren terwijl er sprake is van ernstige veiligheidsrisico's, lopende onderzoeken naar mensenrechtenschendingen en een nog maar zeer recent opgeheven *force majeure*? Welke normen en waarborgen hanteert u voor maatschappelijk verantwoord ondernemen in dergelijke contexten?

Vraag 8

Wanneer en op welke wijze bent u geïnformeerd over de activiteiten van Van Oord in Mozambique onder dekking van Atradius DSB?

Vraag 9

Waarom is in de voorafgaande jaren geen toelichting gegeven op de verschillende polissen die Atradius DSB heeft uitgegeven, waaronder de doorlopende polis aan Van Oord?

Vraag 10

Bent u op de hoogte van het feit dat TotalEnergies recent de Force Majeure heeft opgeheven?⁵ Welke omstandigheden waren doorslaggevend voor dit besluit? Wat betekent dit voor de status van de polis van Atradius DSB aan Standard Chartered?

Vraag 11

Kunt u toelichten wat de juridische betekenis van Force Majeure is binnen dit project (zoals gedefinieerd in de contracten met Anadarko en ENH)? Kan de projecteigenaar onder *force majeure* zelfstandig activiteiten voortzetten? Wordt daarmee de verplichting tot naleving van internationale milieu- en mensenrechtenstandaarden opgeheven?

Vraag 12

Kunt u, gelet op uw stelling in de beantwoording van eerdere Kamervragen dat een lopende polis alleen ontbonden kan worden bij fraude of nalatigheid, aangeven hoe «fraude» en «nalatigheid» in de contracten van Atradius DSB zijn gedefinieerd?⁶

Vraag 13

Valt het niet-naleven van milieu- of mensenrechtenstandaarden onder fraude of nalatigheid? Wanneer geldt een polis als «lopende polis» en waarom wordt de polis aan Standard Chartered niet als zodanig beschouwd?

Vraag 14

Vindt u de eis van TotalEnergies dat de Mozambikaanse overheid de kosten van vertraging en veiligheidsmaatregelen moet dragen proportioneel, gezien de mogelijke rol van het bedrijf in het aanwakken van conflictdynamieken en de kwetsbare financiële positie van Mozambique?⁷ Hoe verhoudt deze eis zich tot de belofte dat het project zou bijdragen aan de ontwikkeling van Mozambique?

⁵ <https://www.reuters.com/sustainability/climate-energy/totalenergies-partners-lift-force-majeure-20-billion-mozambique-lng-project-2025-10-25/>

⁶ Aanhangsel Handelingen II, vergaderjaar 2025–2026, nr. 143.

⁷ https://university.open.ac.uk/technology/mozambique/sites/www.open.ac.uk/technology.mozambique/files/Mozambique_654-29Oct25_Pouyenne-Chapo-letter.pdf

Vraag 15

Kunt u er voor instaan dat ook de huidige geweldsspiraal, de hermetische afsluiting van het project gebied en de druk die TotalEnergies uitoefent op de Mozambikaanse overheid om TotalEnergies te compenseren voor kosten gemaakt door het conflict, zorgvuldig worden meegenomen in de herbeoordeling van Atradius DSB? Hoe weegt u, en hoe weegt Atradius DSB bij haar herbeoordeling, de conclusies uit het Proximities-, Uprights- en Rufin-rapport en de waarschuwingen van experts dat herstart van het Mozambique LNG-project het geweld kan verergeren?⁸

Vraag 16

Heeft u onderzoek gedaan naar de extra-territoriale verplichtingen die Atradius DSB heeft ten opzichte van het bijdragen aan projecten die schulden van landen verhogen? Kunt u verantwoorden dat dit project voldoet aan deze verplichtingen?

Vraag 17

Bent u op de hoogte van het contract van TotalEnergies en de Mozambikaanse staat? Wordt daarin gebruik gemaakt van clauses die TotalEnergies in kan zetten om gebruik te maken van ISDS?

Vraag 18

TotalEnergies stelt bepaalde voorbereidende werkzaamheden uit eigen vermogen te financieren. Waarom is in dat geval publieke exportkredietverzekering of projectfinanciering noodzakelijk? Hoe verhoudt de polis voor Standard Chartered zich tot de polis voor Van Oord?

Vraag 19

Bent u op de hoogte van het onderzoek van DataDesk naar de schade aan koraalriffen en biodiversiteit door de baggerwerkzaamheden van Van Oord?⁹

Vraag 20

Zijn deze werkzaamheden uitgevoerd in overeenstemming met internationale richtlijnen en eerdere afspraken, en over welke analyses beschikt u die de gevolgen voor biodiversiteit in kaart brengen?

Vraag 21

Hoe beoordeelt u de uitspraak dat «het baggeren niet om het project zelf gaat» in het licht van de evidente ecologische impact van deze activiteiten?

Vraag 22

Hoe legt u aan de Nederlandse burger uit dat publieke middelen worden ingezet voor bedrijfsactiviteiten die mogelijk bijdragen aan geweld, milieuschade en schuldenlast in een van de armste landen ter wereld?

Vraag 23

Kunt u deze vragen afzonderlijk beantwoorden voordat de herbeoordeling wordt afgerond?

⁸ <https://clubofmozambique.com/news/mozambique-analyst-warns-of-complex-local-impact-of-gas-project-resumption-in-cabo-delgado-278646/>

⁹ <https://research.datadesk.eco/palma-bay-dredging/>